

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta; VN/26268/2022

Ympäristövaliokunta 07.08.2024 § 66
221/11.00.01/2024

Valmistelu ja lisätiedot Asian valmistelu ja tiedustelut: ympäristönsuojelusihteri Kirsi Liukkonen-Hämäläinen, puh. 040-521 6733, kirsi.liukkonen-hamalainen@orimattila.fi

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää Orimattilan ympäristönsuojeluviranomaiselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta 30.9.2024 mennessä.

Ministeriön lausuntopyynnöt liitteineen löytyvät internet-sivustolta <https://mmm.fi/lausunnolla>

Esityksellä toimeenpannaan Petteri Orpon hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan vesihuollon toiminta turvataan ja vesivarat pidetään kansallisissa käsissä.

Muutosesityksessä vesihuoltolaitoksen tulee olla kunnan määräysvallassa ja sen omaisuuden tulee olla joko kunnan omistuksessa tai pitkäaikaisessa hallinnassa. Kunnalle säädettäisiin lisäksi etuosto-oikeus nykyisin yksityisessä omistuksessa olevien vesihuoltolaitosten ja niiden omaisuuden kaupoissa. Tämän lisäksi esityksen tavoitteena on edistää vesihuollon alueellista yhteistyötä ja rakennemuutosta, kehitetään vesihuollon suunnittelujärjestelmää, täsmennetään kunnan vesihuollon järjestämisvelvollisuutta, selkeytetään vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määrittämistä ja kiinteistöjen velvollisuutta liittyä laitoksen verkostoon, tehostetaan laitoksen talouden ylläpitoa, parannetaan vesihuollon maksujen kustannuskattavuutta ja läpinäkyvyyttä sekä tehostetaan lain valvontaa. Lisäksi parannetaan lain yleistä toimivuutta selkeyttämällä ja täsmentämällä lain yksittäisiä säännöksiä.

Muutettu vesihuoltolaki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Suomen Kuntaliitto ry on ollut edustettuna siinä työryhmässä, missä hallituksen esitysluonnos on valmisteltu. Kuntaliitto on kuitenkin jättänyt esitysluonnoksesta eriävän mielipiteen ja täydentävän lausuman.

Kaikki lausunnot ovat julkisia. Lausunnot voidaan toimittaa joko lausuntopalvelun kautta tai sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.mmm@gov.fi tai kirjeitse. Lausunnossa käytettävä viitettä VN/26268/2022.

Ympäristönsuojelusihterin päätösehdotus:

Orimattilan ympäristönsuojeluviranomainen, Orimattilan ympäristövaliokunta, on tutustunut esitysluonnokseen ja päättää antaa siitä seuraavanlaisen lausunnon:

Valtakunnallisesti ajatellen ympäristövaliokunta katsoo, että vesivarojen säilyttäminen kansallisissa käsissä on erittäin tärkeää koko Suomen vesihuollon turvaamiseksi.

Orimattilassa toimii yksi keskitetty kaupungin oma vesihuoltolaitos ja kuusi vesiosuuskuntaa, joilla on kaupungin hyväksymät toiminta-alueet. Ympäristövaliokunta haluaakin ottaa tässä lausunnossaan erityisesti kantaa kuntatasolla havaittuihin käytännön ongelmakohtiin ja niiden ratkaisemista helpottavaan lainsäädäntöön.

Ympäristövaliokunta katsoo, että vesihuoltolain muutosten tulee jatkossa sujuvoittaa sellaisten vesiosuuskuntien vesihuoltotehtävien siirtämistä kaupungin omalle vesihuoltolaitokselle, joilla taloudellinen tilanne, henkilöstöresurssit tai riskienhallinta ovat liian haastavia pitkäjänteisen vesihuollon turvaamiseksi.

Ympäristövaliokunta edellyttää, että esitysluonnoksen 9 b §:ään ei jätetä tulkinnanvaraista tekstiä kunnan velvoitteesta huolehtia kiinteistöjen vesihuollosta. Kukin kunta arvioi toiminta-aluepäätöksissään millä alueella keskitetty vesihuolto on soveltuvin ratkaisu. Tällöin ratkaisua ei pidä tehdä pelkästään liiketaloudellisesta näkökulmasta, vaan yleisen vesihuollon turvaamisen näkökulmasta.

Orimattilan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatehtäviä koskevan esitysluonnoksen 4 §:n ja 4 a§:n osalta ympäristövaliokunta toteaa, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ei tule määrätä uusia, nykyiseen omaan toimialaansa kuulumattomia valvontatehtäviä, koska nykyisetkään Orimattilan henkilöstöresurssit eivät ole riittävät voimassa olevien valvontatehtävien sujuvaan hoitamiseen.

Ympäristövaliokunta katsoo, että esitysluonnoksen uusi 5a§, jossa kunnille tulee velvoite laatia, hyväksyä ja pitää ajan tasalla vesihuoltosuunnitelma, on tarpeellinen työväline kokonaisuuden hallinnan kannalta. Ympäristövaliokunta edellyttää, että sen alaiset viranhaltijat saavat olla suunnitteluprosessissa mukana ja ympäristövaliokunnalle varataan mahdollisuus antaa lausunto suunnitelmasta ennen sen hyväksymistä.

Vesihuollon häiriötilanteissa (luonnosesitys 15 b§) toiminnanharjoittajalla on oltava aina ensisijainen velvollisuus ilmoittaa valvontaviranomaisille häiriötilanteesta. Vesihuollon ollessa kyseessä tieto häiriötilanteesta tulee antaa esimerkiksi Orimattilassa terveydensuojeluviranomaiselle, Orimattilan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä ELY-keskukselle. Orimattilan ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole päivystysvelvoitetta.

Ympäristövaliokunta kannattaa Kuntaliiton täydentämässä lausumassa mainittua ehdotusta uudesta pykälästä, joka

mahdollistaisi valvontaviranomaiselle suoriteperusteisen maksun perimisen eräistä valvontatoimenpiteistä. Kunnan valvontaviranomaisen, Orimattilassa ympäristövaliokunnan, mahdollisuus periä maksu eräistä tarkastuksista ja muista valvontatoimenpiteistä sekä vesihuolto- tai hulevesiverkostoon liittämisestä vapauttamiseksi tehtyjen hakemusten käsittelystä olisi oikeudenmukaista ja parantaisi kuntien hallinnollisen taakan aiheuttamien todellisten kustannusten peittämistä.

Esittelijä Johtava rakennustarkastaja Timo Tarkkala

Päätösehdotus

Orimattilan ympäristövaliokunta on tutustunut hallituksen esitysluonnokseen eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta; VN/26268/2022 ja päättää antaa siitä ympäristönsuojelusihteerin valmistelun mukaisen lausunnon.

Päätös Ympäristövaliokunta päätti yksimielisesti antaa maa- ja metsätalousministeriölle päätösehdotuksen mukaisen lausunnon.

Täytäntöönpano: pöytäkirjanote maa- ja metsätalousministeriölle.